

MÁLTEIGURIN

Sensureraðar orðabækur

Tað nýggja forlagið «Sprotin» er eitt virkið og nýskapaandi forlag. Herfyri kom eitt áhugavert greinasavn við tí nakað merkiliga heitinum «Sýnisstubbur». Bókin inniheldur 25 greinir um öll möguleg mentanarlig evnir. Men tað er serliga ein grein, sum hevur stóran málsligan áhuga. Tað er greinin «Íslandsk fremmedordbø» eftir Aldis Sigurðardóttir, sum undirvísir á Háskóla Íslands.

Hon vísir á, at hóast «listen af fremmedord» í islandsk er lang-, fáa hesi orð ikki innivist í orðabókunum. Allar tær vanligu orðabækurnar eru málreinsbækur. Men so, í 1982, kom ein «epokegørende ordbog», ein slang-orðabók. Bókin eitur «Orðabók um slangur, slettur, bannorð og annað utangarðsmál». Hetta er einasta íslenska orðabók, sum inniheldur vanlig orð sum «blokkera, blokkeraður, fúturist, demonstrasjon og demonstrera».

Íkki bara talimál, eisini modernað islandskt skriftmál er fullt av fremmandorðum. Aldis Sigurðardóttir skýrir: «Arme japaner eller russer, som giver sig i kast med at læse en islandsk roman på originalproget. Adgangen til forståelse af sproget er forbeholdt specialister i sprog, for ikke alene skal japaneren eller russeren lade i slangordbogen efter almindelige fremmedord, men de skal også vide, at det er nødvendigt at have adgang til danske og engelske ordbøger». Sum dæmi nevni hon romanina «Trøllakirkja» eftir Ólaf Gunnarsson. Har eta persónarnir *biksmat, skipperlafskassa, spælegg, kransakaka og kartöflumús*. Orðabókurnar hava hesi orðini. Tó hevur slangorðabókin spælegg við «med følgende forklaring»: 1. egg steikt á pönnu, og 2. litit kvinnubjóst.

Um donsk orð í islandskum hevur hon m.a. hesi dæmi: *omkostningur, haps om haps, blátíð, plika, makka rétt, umgangur, alt mulig mand, tessi typiski islandski molbuahtúr*.

Aldis Sigurðardóttir endar sína skilagóðu grein við orðunum: «Læneordene er der, hvad enten man vil se det i øjnene eller ej. Nogle af ordene forsvinder, andre forbliver i sproget. Det næste ordbogsprojekt må blive udarbejdelsen af en fremmedordbog!»

Tað tæni «Sprotanum» til stóran heiður, at forlagið við hesum greinasavnið víðkar um sjónarrátt og ríkar máldebatina.

S

Málgróður ella málmanipulering

Eftirsum vit hava eina almenna nevnd, sum eitur Málnevndin, fari eg at loyva mær at seta henni nakrar fáar spurningar:

1. Hesi seinastu o.u. 35 árinu eru summir føroyingar farnir at seta hvørfallið ella ognarformavnið *aftanfyrri* í samansettum setingsliðum sum til dæmis: *Sjúkrasystir-felag Føroya*, mál okkara, *Tollstova Føroya*, *Søga Týsklands*, *ódnarveður Himmalsins*, *uggi barnsins*, *ráð kvinnu*, *undirskrift handhava*. Tað hevur annars altíð verið soleiðis, at hvørfallið/ognarformavnið er *framtanfyrri* á føroyskum: *Føroya Fiskimannafelag*, *Noregs menn*, *Føroya land*, *Dannimarks kongur* og *Sværikis kongur*, *Føroya Løgting*, *Guds signing*, *okkara jørð*, *Himmalsins frður*, *barna lund*, *Harrans malargrót*, *Greenlands hav*.

Í 1952 kom *Føroya Fróðskaparfelag*, og 1965 kom *Fróðskaparsetur Føroya*. Hvát er hent hesi 13 árinu, sum kann hava gjørt, at føroyingar bráðlaga snaraðu 180 gradir og fóru at seta hvørfallið *aftanfyrri*? Er hetta a) ein natúrlig gongd ella b) er hetta nakað, sum nakrir einstaklingar hava funnið uppá og sett í verk? Um b), so: hví?

2. Nakað tað sama er at siga um kenniorðini. Fyrr æt tað tann gamli maðurin og tað síða kotid og tað góða veðrið og tann besta ólavskan. Nú eru kenniorðini knappliga vekk: gamli maðurin, síða kotid, góða veðrið, besta ólavskan. Hvussu er henda broytingin hend? Er hon natúrlig ella dirigerað av einstøkum persónum, og um hon er dirigerað, so: hví og við hvørjum rætti?

3. Tann triði spurningurin er viðvíkjandi bindiliðinum í samansettum navnorðum. Tað hevur í eini túsund ár itid Tjaldavíkhólmur og Sandvíkshjalli við -s- sum bindiliði. Tey flestu munnu eisini kenna menn sum Kívíks-Tummas og Hósvíks-Jógvan. Men so er tað hent tey seinna árinu, at summi eru farin at siga og skriva -rí staðin fyri: Tjaldavíkarhólmur, Kvívíkar-Tummas osfr. Hví?

Tað hevði komið væl við hjá øllum, sum eru góð við føroyskt, um Málnevndin kom við einum góllum og grundaðum svári upp á hesar spurningarnar.

Dan Petersen,
Fuglafjarður

BBC

Leygardagur 28. januar

- 0.00 An Englishman abroad
- 1.00 The Kennedys: «Nine Hostages of Fortune» 1.4
- 1.55 Just good Friends 1.6
- 2.25 Hearts of Gold 1.6
- 2.55 Strathblair: «In good Faith» 1.10
- 3.45 The great Rift: «Footprints in the Valley» 1.3
- 4.40 Pebble Mill
- 5.15 Kilroy
- 6.00 Mortimer and Arabel
- 6.15 Bitta 1.9
- 6.30 Dogtanian 1.9
- 7.00 Get your own back 1.9
- 7.15 Wind in the Willows: «The further Adventures of Toad» 1.9
- 7.35 Blue Peter
- 8.00 Uncle Jack and Operation Green: «How it all began» 1.6
- 8.25 The O-Zone
- 8.40 Newsround Extra: «Children of the New South Africa» 1.10
- 8.50 The best of Kilroy
- 9.35 The best of Good Morning with Anne and Nick
- 11.25 The best of Pebble Mill
- 12.15 World Weather
- 12.20 Mortimer and Arabel
- 12.35 Spacejets: «On the Edge of the Abyss» 1.10
- 12.50 Beauty and the Beast
- 13.20 Growing up wild 1.9
- 13.50 A likely Lad 1.6
- 14.15 Blue Peter
- 14.40 Spatz: «The Royal Visit» 1.9
- 15.05 World Weather
- 15.10 The making of a Continent: «Corridors of Time» 1.3
- 16.00 Eastenders Omnibus
- 17.30 Doctor Who: «Spearhead from Space» 1.4
- 18.00 Young Charlie Chaplin 1.6
- 18.25 World Weather

TIP & VIND

1 X 2

TIPS-dystir

i viku nr. 5
4/5. og 6. febr.

- 1 Coventry-Chelsea
- 2 Everton-Norwich
- 3 Ipswich-Crystal Palace
- 4 Leicester-West Ham
- 5 Manchester U-Aston Villa
- 6 Nottingham F-Liverpool
- 7 Queens Park R-Newcastle
- 8 Sheffield W-Arsenal
- 9 Southampton-Manchester C
- 10 Wimbledon-Leeds
- 11 Bolton-Wolverhampton
- 12 Derby-Sheffield U
- 13 Luton-Oldham

BILLUTIR

útvagast til
FLEST ALLAR
BILAR

Fa. BILLUTIR
Tlf. 21605 Fax. 21666

- 18.30 That's Showbusiness 1.10
- 19.00 Casualty: «Learning Curve»
- 20.00 Scarlet and Black 1.4
- 20.55 World Weather
- 21.00 Bottom: «Smells» 1.12

- 21.30 Alas Smith and Jones 1.6
- 22.00 Top of the Pops
- 22.30 70's Top of the Pops 1.9
- 22.55 World Weather
- 23.00 The Bill: «Light Duties»
- 23.30 Wildlife: «Ambush at Masai Mara»

Sunnudagur 29. januar

- 0.00 Bottom: «Smells» 1.12
- 0.30 The best of Good Morning with Anne and Nick
- 2.20 Bruce Forsyth's Generation Game 1.9
- 3.20 One Foot in the Grave: «Alive and Buried» 1.9
- 3.50 That's Showbusiness 1.10
- 4.20 The best of Pebble Mill
- 5.15 The best of Kilroy
- 6.00 Mortimer and Arabel
- 6.15 Spacejets: «On the Edge of the Abyss» 1.10
- 6.30 Beauty and the Beast
- 7.00 Growing up Wild 1.9
- 7.30 A likely Lad 1.6
- 7.50 Blue Peter
- 8.15 Spatz: «The Royal Visit» 1.9
- 8.50 The best of Kilroy
- 9.35 The best of Good Morning with Anne and Nick
- 11.25 The best of Pebble Mill
- 12.15 World Weather
- 12.20 Mortimer and Arabel
- 12.35 Bitta 1.9
- 12.50 Dogtanian 1.9
- 13.15 Get your own back 1.9
- 13.30 Wind in the Willows: «The further Adventures of Toad» 1.9
- 13.50 Blue Peter
- 14.15 Uncle Jack and Operation Green 1.6
- 14.40 The O-Zone
- 15.05 World Weather
- 15.10 The great Rift: «Footprints in the Valley»
- 16.00 The Bill: «Light Duties»
- 16.30 Hearts of Gold 1.6
- 16.50 One Man and his Dog 1.8
- 17.30 Blake's Seven: «The Way back» 1.9
- 18.25 World Weather
- 18.30 Bruce Forsyth's Generation Game 1.9
- 19.30 One Foot in the Grave: «Alive and Buried» 1.9
- 20.00 The Inspector Allyn Mystery: «A Man lay Dead» 1.8
- 21.25 World Weather
- 21.30 Lytton's Diary: «Rabid Dingo Shock Horror» 1.6
- 22.20 Songs of Praise: «Moody and Sankey»
- 22.55 World Weather
- 23.00 Eastenders Omnibus

Mánadagur 30. januar

- 0.30 The best of Good Morning with Anne and Nick
- 2.20 Alas Smith and Jones 1.6
- 2.50 Bottom: «Smells» 1.12
- 3.20 Top of the Pops
- 3.50 70's Top of the Pops 1.9
- 4.20 The best of Pebble Mill
- 5.15 The best of Kilroy
- 6.00 Bitta 1.9
- 6.15 Dogtanian 1.9
- 6.40 Uncle Jack and Operation Green: «How it all began» 1.6
- 7.05 World Weather
- 7.10 Just good Friends 1.6
- 7.40 After Henry: «The older Man» 1.6
- 8.10 Strathblair: «In good Faith» 1.10
- 9.00 World Weather
- 9.05 Kilroy
- 10.00-12.00 News from London
- 10.05 Good Morning with Anne and Nick

- 12.05 Pebble Mill
- 12.55 World Weather
- 13.00 The Bill: «Light Duties»
- 13.30 Covington Cross 1.9
- 14.20 Hot Chefs: «Antonio Carlucci - Semolina Gnocchi» 2.10
- 14.30 News from London
- 15.00 Hearts of Gold 1.6
- 15.30 Bitta 1.9
- 15.45 Dogtanian 1.9
- 16.15 Uncle Jack and Operation Green: «How it all began» 1.6

- 16.40 Bread 1.6
- 17.10 Mulberry 1.6
- 17.40 Flame Trees of Thika: «The Promised Land» 1.7
- 18.25 World Weather
- 18.30 Wildlife Journeys: «Baby Steps» 1.9
- 19.00 never the Twain: «Families at War» 1.6
- 19.30 Eastenders
- 20.00 The Sweeney: «Ringer»
- 20.55 World Weather
- 21.00 Portrait: «Seven of One»
- 21.30 Scarlet and Black 1.4
- 22.30 News from London

- 23.00 Keeping up Appearances 1.6
- 23.30 Wildlife: «Ambush at Masai Mara»

Týsdagur 31. januar

- 0.00 Jute City 1.3
- 0.55 The Making of a Continent: «Corridors of Time» 1.3
- 1.50 The Mistress 1.12
- 2.20 Air Ambulance 1.6
- 2.45 All Creatures great and small: «Horse Sense» 1.10
- 3.35 The Kennedys: «Nine Hostages of Fortune» 1.4
- 4.35 Pebble Mill
- 5.15 Kilroy
- 6.00 Mortimer and Arabel
- 6.15 Get your own back 1.9
- 6.30 Blue Peter
- 6.55 Newsround Extra: «Children of the New South Africa» 1.10
- 7.05 World Weather
- 7.10 The Mistress
- 7.40 Keeping up Appearances 1.6
- 8.10 All Creatures great and small: «Horse Sense» 1.10
- 9.00 World Weather
- 9.05 Kilroy
- 10.00-12.00 News from London
- 10.05 Good Morning with Anne and Nick

EuroSport

Leygardagur 28. januar

- 7.30 Tennis
- 9.30 Snowboarding
- 10.00 Wrestling
- 11.00 Boxing
- 12.00 Tennis
- 14.00 Cyclo-cross - live
- 15.30 Golf
- 17.30 Cross-country Skiing
- 18.30 Ski Jumping
- 19.30 Biathlon
- 20.00 Wrestling

- 21.00 Tennis
- 22.00 Boxing - live
- 0.00 International Motorsports Report
- 1.00 Liðugt

Sunnudagur 29. januar

- 7.30 Tennis
- 10.00 Boxing
- 11.00 Tennis
- 14.00 Cyclo-cross - live
- 15.30 Golf
- 17.30 Ski Jumping
- 19.30 Biathlon
- 20.00 Athletics
- 21.00 Tennis
- 0.30 Liðugt

Mánadagur 30. januar

- 7.30 Golf
- 9.30 Alpine Skiing
- 10.30 Alpine Skiing - live
- 12.00 Tennis
- 15.00 Football
- 16.30 Supercross
- 17.30 Alpine Skiing
- 18.30 Eurosportsnews 1
- 19.00 Speedworld
- 21.00 Alpine Skiing
- 22.00 Football
- 23.30 Eurogolf Magazine
- 0.30 Eurosportsnews 2
- 1.00 Liðugt

Týsdagur 31. januar

- 7.30 Eurogolf Magazine
- 8.30 Football
- 10.00 Alpine Skiing - live
- 12.00 Figure Skating - live

MTV

Leygardagur 28. januar

- 1.00 The Soul of MTV
- 2.00 The Grind
- 2.30 Night Videos
- 7.00 MTV's Real World - 1
- 7.30 MTV's Real World - 2
- 8.00 MTV's Real World - 3
- 8.30 MTV's Real World - 4
- 9.00 The Worst of most wanted
- 9.30 The Zig & Zag Show
- 10.00 The Big Picture
- 10.30 Hit List UK
- 12.30 MTV's First Look
- 13.00 MTV's Real World - 5
- 13.30 MTV's Real World - 6
- 14.00 MTV's Real World - 7
- 14.30 MTV's Real World - 8
- 15.00 MTV's Real World - 9
- 15.30 MTV's Real World - 10
- 16.00 Dance
- 17.00 The Big Picture
- 17.30 Whitney Houston Rockumentary
- 18.00 MTV's European Top 20
- 20.00 MTV Unplugged with Sting
- 21.00 The Soul of MTV
- 22.00 MTV's First Look
- 22.30 The Zig & Zag Show
- 23.00 Yo! MTV Raps

Sunnudagur 29. jan.

- 1.00 The worst of most wanted
- 1.30 Chill Out Zone
- 3.00 MTV's Real World - 1
- 3.30 MTV's Real World - 2
- 4.00 MTV's Real World - 3
- 4.30 MTV's Real World - 4
- 5.00 MTV's Real World - 5
- 5.30 MTV's Real World - 6
- 6.00 MTV's Real World - 7
- 6.30 MTV's Real World - 8
- 7.00 MTV's Real World - 9
- 7.30 MTV's Real World - 10
- 8.00 MTV's Real World - 11
- 8.30 MTV's Real World - 12
- 9.00 MTV's Real World - 13
- 9.30 MTV's Real World - 14
- 10.00 The Big Picture
- 10.30 MTV's European Top 20
- 12.30 MTV's First Look
- 13.00 MTV's Sports
- 13.30 MTV's Real World - 15
- 14.00 MTV's Real World - 16
- 14.30 MTV's Real World - 17
- 15.00 MTV's Real World - 18
- 15.30 MTV's Real World - 19
- 16.00 MTV's Real World - 20
- 16.30 The Pulse with Marjine
- 17.00 MTV's Real World - 19
- 17.30 MTV's US Top 20 Video
- 19.30 The Brothers Grund
- 20.00 MTV's 120 Minutes
- 22.00 MTV's Beavis and Butt-head
- 23.30 MTV's Headbanger's Ball